

Šťastný
život
mezi řádky

Michaël Uras

Šťastný život mezi řádky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Michael Uras
Šťastný život mezi řádky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Šťastný
život
mezi řádky

Michaël Uras

Anně, Thais a Léonii

*Nikdy nečteme knihu. Skrze knihy čteme sami sebe,
bud' abychom se poznali, nebo abychom se naučili ovládat.*

Romain Rolland,
Spinozův záblesk

*Život je sen, který čas od času přeruší noční
můra. Tu strávíme a sen začne znovu.*

Charles Trenet

NA POČÁTKU BYL ZMATEK

JMÉNO PACIENTA: ALEXANDRE

STAV PACIENTA

Alexandre se právě rozešel se svou partnerkou Mélanii. Tedy přesněji řečeno, Mélanie se rozhodla, že opustí Alexandra i společnou domácnost. Není tady žádná spojitost s Truffautovým filmem. Ostatně s filmem velmi pěkným.

Mélanie už nemohla vystát Alexandrovu závislost na knihách. Jeho šířavou vášní, dá se říct. Takové jsou všechny skutečné vášně. A byly i jiné věci, jež dál nehodlala snášet. Později si o nich promluvíme. Jen tak odešla a nechala ho samotného. Tedy vlastně ne tak úplně samotného, protože mu zůstaly knihy.

Alexandre je v obtížné situaci, jak ukazuje toto zjištění. Přesto pokračuje v práci. Jeho povolání mu pomáhá snášet nelehkou životní zkoušku. Chce Mélanii znovu získat.

TERAPIE

Číst a pokusit se ji znovu svést.

Knih doporučená Alexandrovi:

Søren Kierkegaard, *Deník svůdce*

POZNÁMKA: Alexandre jsem já.

Každého zaujmu svým zjevem.

Když se otevřou dveře, je to vždycky totéž, stejná nevěřicnost, stejný údiv, a dokonce i stejné otázky. Jak mě z toho hodlá dostat pouze knihami?

V lepším případě si můj protějšek zakrátko na mne zvykne a přejdeme k jiné věci, k jinému tématu, k důvodu mé návštěvy.

V horším případě je stadium „zkusme to“ nedosažitelné. To si pak rychle uvědomím, že nemá cenu naléhat. Knihu, kterou jsem s sebou přinesl, ani neotevřu. Chodím za lidmi, abych jim pomohl, ne abych jim vnesl do života další zmatek. Člověk může druhému pomoci a ani se ho nedotknout. A pokud se někdo obrátí na mne, musí tomu aspoň trochu věřit.

„Každého zaujmeš svým zjevem.“ Moje matka pronesla tuhle větu snad stokrát. Učila literaturu na univerzitě, přesto jí chyběla slova, aby vysvětlila svůj zmatek. Její hlas mi zní v hlavě.

Každého zaujmeš svým zjevem.

Každého zaujmeš svým zjevem.

Každého zaujmeš svým zjevem...

Zkopírovat a vložit, jako přiznání verbální nemohoucnosti. To je vrchol pro odborníci na realistický román.

Proč tu větu opakovala celý den? Možná pochopila, že nepůjdu stejnou cestou jako ona. V jejím světě se jeden podobal druhému. Já jsem se lišil.

Přiznávám, že mě inspirovala pro můj epitaf: Každého jsi zaujal svým zjevem.

Jinak pro mne matka žádným velkým přínosem nebyla. Toto pomyšlení mě rozesmutňovalo, ale byla to pravda. Moje matka znala všechno ve svém oboru. Byla vzdělaná, inteligentní, schopná vysvětlit smysl

adjektiva, o jehož existenci neměla většina lidských bytostí tušení, dokázala vyložit etymologii slova od jeho vzniku v ulicích starého Říma za Caesarovy vlády až po jeho moderní podobu. Zásadní věci.

„Jakže? Ty nevíš, co znamená slovo analepse? Ne, není to žádná ohavná nemoc. A nesměj se, v tomto slově není nic nezdravého a špatného, je to ŘEČNICKÝ obrat!“

Uměla jenom tohle. Slova, která naháněla strach svou neprůzračností nebo vyvolávala smích svou podobností s jinými, odvážnějšími výrazy. Já jsem ta slova viděl jinak: jako obvazy. Přesně lokálně aplikované, aby se plně uplatnil jejich účinek.

Nápis **NEZVONIT** napsaný tučně a verzálkami byl dostatečně výmluvný: diskrétně jsem zaklepal na dveře. Jsou obydlí, kde je agresivita cítit už na prahu. Když přijdeme k někomu na návštěvu, musíme se chovat nenápadně, aby nás brzy nevyprovodili. To jsem si nepřál. Nebylo u mne běžné, že bych sám chodil za lidmi, ale občas to situace vyžadovala.

Dveře se otevřely a já jsem zaslechl „Ano?“, což bylo konkrétním vyjádřením nevole, kterou jsem vyvolal svým příchodem. Obvykle člověka vítají „Dobrý den“. V tomto domě ovšem ne.

Proti mně stála žena těsně před padesátkou. Naštěstí jsem nic neprodával. Za studií jsem pracoval jako *mystery client* v obchodě s elektrospotřebiči a tahle zkušenost nebyla vůbec příjemná. Podle mého zaměstnavatele mi chyběla diskrétnost. Ve skutečnosti jsem si nemohl pomoci, musel jsem prodavače upozornit na svoji přítomnost. Nechat je propustit, protože stejně jako ta žena ve dveřích neříkali dobrý den, mi připadalo velmi nevhodné a zničující v zemi, kde už přívětivost téměř neexistuje. Falešný zákazník, který hledá dokonalou pračku...

„Dobrý den, jsem Alex. Ve 14 hodin máme schůzku.“

„Ach ano, ovšem, čekala jsem vás,“ odvětila suše žena stojící proti mně. „Pojďte dál.“

Šel jsem za ní temnou, nekonečnou chodbou, jež mi svými zákruty připomínala Kafkův *Zámek*.

Moje kroky se rozléhaly po dubových parketách. Zvukový bonus páru bot, koupených za přehnanou cenu. Měli by na obuvi uvádět, jestli vrže nebo klope. Jako se to dělá u myček nebo praček. Člověk by se pak vyhnul rozčarování. Neměl jsem tyhle boty rád. Když jsem v nich vyrazil ven, necítil jsem se dobře. Měl jsem dojem, že se mi všichni dívají na nohy. Nebyl to příjemný pocit. Proč jsem tedy podlehl a nosil je? Bezpochyby to bylo kvůli vzpomínce. Každého jsem zaujal svým zjevem. Kromě jediné osoby. Té, kterou jsem miloval.

Paní domu vypadala jako jakýsi přízrak ve své jeskyni. Strážce sluje. Nevydala žádný zvuk. Její domácí obuv byla bezpochyby k tomu účelu stvořena. Všiml jsem si také, že se patami skoro nedotýká podlahy, jako by klouzala ve vzduchu, žila ve stavu beztíže.

Dorazili jsme do velké místnosti vybavené ultramoderním lakovaným nábytkem, v němž se všechno odráželo jako v zrcadle. Pocit, že žije v showroomu, se jí určitě líbil. Všechno bylo chladné a odpudivé. Naneštěstí pro moji hostitelku jsem nebyl návrhářem interiérů.

„Posaďte se,“ ukázala mi na jednu židli, tedy na něco, co neslo tento název, ale nemělo vůbec nic společného s tím, nač jsem obvykle pokládal zadek.

V duchu mi létala slova jako „design“, „čisté linie“, „střízlivost“, „atmosféra“. Vlastně jsem si připadal jako v časopise o bydlení.

Podrobil jsem se rozkazu. Nepatřím k lidem, kteří by odporovali těm, co je vpustí do svého domova. Žena proti mně zůstala stát s pažemi zkříženými na prsou. Podle odborníků na řeč těla je to postoj defenzivní, ale já jsem tyhle specialisty vždycky pokládal za podvodníky.

„Naznačila jsem vám to už v telefonu. Yann je poněkud zvláštní, křehký jinoch. Ve škole byl obětním beránkem, stejně je to na lyceu, kam chodí teď. Můj manžel ani já nechápeme důvody toho chování vůči němu. Spíše bych uvítala lhostejnost než neustálou šikanu. Teď tráví celé dny ve svém pokoji. Dopřála jsem mu pocit, že je pro ostatní neviditelný.“

„Vy...“

Nenechala mě dokončit větu. Vlastně jsem nemohl říct ani slovo. Postoj přinejmenším útočný. Řeč těla je opravdu idiotská záležitost, protože pořád měla paže zkřížené na prsou.

Yann byl moderní *Zajatkyňi* v přepisu Proustova románu. Zavřený, aby už netrpěl.

„Zavolala jsem vám, protože nabízíte zajímavou, originální metodu. Chceme syna z toho stavu vytáhnout. A vyzkoušeli jsme už všechno.“

Žena ode mne hodně očekávala. Jsem rád, když ode mne lidé něco očekávají.

Přesto nenabízím nic zázračného. Kdo by to ostatně dokázal? Nikdy jsem nevěřil na zázraky, jenom na vůli. K tomuto tématu se posléze ještě vrátím. Tahle věta, která jako by vypadla z příručky šťastného života pro obézní Američany, má totiž své hranice. *Vážíte sto padesát kilo a váš BMI je vyšší než padesát, ale není to žádný problém. S trochou vůle budete mít za tři měsíce o sto kilo méně.*

„Půjdu pro něj. Počkejte na mě chvíli, prosím.“

Co jiného bych podle ní měl dělat než čekat na ni? Zůstal jsem sedět na židli, která se dokázala otáčet, všiml jsem si toho, když jsem si málem vyvrátil krk ve snaze pořádně se po místnosti rozhlédnout. Člověk vidí věci lépe, když jdou hlava i tělo stejným směrem. Otočil jsem se jednou a ještě jednou, bylo to strašně hloupé. Jako dítě, které si hraje a riskuje, že se mu zamotá hlava a zvedne žaludek. Naštěstí jsem už nebyl dítě. Nechal jsem toho.

Mé oči měly ten zlozvyk, že hledaly knihovnu ve všech příbytcích, které jsem navštívil. Knihy, jejich umístění a jejich stav vypovídaly mnohé o svém majiteli. V kolika bytech není ani jedna kniha? Dokonce ani časopis? Místa bez četby, odříznutá od duchovní potravy. Někde zase knihy sloužily k podivným účelům: jako podložka pro nábytek, jako noční stolek (tam byly knihy navršené a nikdo je nikdy neotevřel), kniha jako atrapa, často s příšernou obálkou, ovšem s velmi přiléhavým názvem *Román o mumii*, zoufale postrádající slova...

Paní domu mě požádala, abych na ni čekal, ovšem nezakázala mi přemísťovat se. Zastavil jsem se před stovkou děl. Knihy o umění: Rothko, Hopper, Bacon a Pléiade. Celá kolekce. Seřazená podle abecedy. Jako v knihovně. Vytáhl jsem náhodně jednoho Balzaka, byla to ovšem opravdu náhoda? Moje ruka se zmocnila tlustého svazku, člověka vždycky přitáhne tloušťka knihy.

Hledání absolutna, Balthazar a jeho šílenství. Ruina, beznaděj. Uložil jsem knihu zpátky do police. Krásná sbírka knih... Ovšem knih, které se nedaly číst. Příliš tenký papír, malinkatá písmenka, po nichž byste akorát oslepli. Zaplatit takovou sumu, aby člověk ztratil zrak! Mezi pravým rohem knihovny a posledním svazkem Pléiady Zweigem byla zaklíněná jako ve svěráku kniha méně prestižního vydání: Huysmansův román *Na rejdě*.

Z Huysmansova románu a pasáže o koláči à la babička jsem měl celé týdny zlé noční můry. Kurz vaření pro mrtvé...

A pamatuješ si na svoji babičku, broučku?

Dítě uvažuje. Ve výroční den skonu oné dobré paní se připravuje rýžový koláč, který se okoření tělesnou vůní zesnulé, jež za života voněla tabákem a po smrti libě voní po pomerančovém květu.

Romanopisec se zbláznil. Čtenář je vyděšený. Jen si představte tu scénu, představte si, jak jíte vlastní babičku! Ne, člověk se s tím nesmí identifikovat. Příliš pozdě. Zlé noční můry se vracely noc co noc. Já v kuchyni s nádhernou zástěrou uvázanou kolem krku. S krvelačným kohoutem na přední straně. Proč kohout? Proč krvelačný? Nemám ponětí. Připravuju jogurtový koláč k svačině. Už to mám hotové. Chystám se vložit koláčovou formu do trouby. V tu chvíli vstoupí do místnosti můj otec a podává mi škatuli plnou jakéhosi našedlého prachu. „To je tvoje babička! Přidej to do těsta.“ Váhám. On naléhá: „Je to rozkaz!“ Jen nerad přisypu do koláče onu ingredienci. O hodinu později sedíme u stolu, otec a syn, před námi je kus koláče tak velký, že přečnává z dezertního talířku. Jím svoji babičku. Otec ji vždycky nesnášel. Je to překvapivě chutné. Vezmu si i druhý kousek. Pod zubem mi praskne něco tvrdého, určitě kousek kosti. Zaječím.

Noční můra hodná hororového filmu, který natočili amatérští filmaři. Nízký rozpočet, ale zaručený účinek.

Usedl jsem opět na otočnou židli. Trocha otáčení mě zbaví strachu z Huysmanse a vytvoří příjemnější atmosféru v tomhle ponurém příbytku.

„Yann tu bude do pěti minut, jen se dooblékne.“

Upustil jsem román, upadl na dokonalou podlahu. Vzpomněl jsem si na své pokusy položit si také takovou ve své pracovně, šlo o ten výrobek s reklamou „polož si sám“, „je to dětská hračka“, ovšem pro prodavače... Nikdy se mi to nepodařilo! Podlaha se skoro všude vlnila a místnost byla nebezpečným místem pro ty, kdo neznali její topografii. A co hodin jsem ztratil v pokleku s gumovou palicí v ruce! U Yannovy matky byla podlaha rovná a hladká jako kluziště v prvotřídním horském středisku.

„Promiňte, nedolal jsem vaší knihovně.“

„Jen si poslužte, nikdo se do těch svazků už nedívá. Já na to nemám chuť ani čas. A manžel se tady jenom občas zastaví. A Yann má jiné zájmy, jak brzy zjistíte.“

„Přesto je vaše sbírka velmi ‚současná‘, jestli to tak můžu říct.“

„Snažím se kupovat stále nové knihy. Yann se do nich nakonec pustí. Nebo jeho děti... Odpusťte, ani jsem se vám nepředstavila, jsem Anna.“

Anna, křestní jméno plné slunce v šeru.

„Určitě je jednou začne číst, to je jisté.“

„Dáte si kousek koláče, než přijde? Naše kuchařka peče skvěle. Určitě oceníte pomerančový květ, je to opravdu lahůdka.“

„Ne, děkuji. Jste moc milá, ale já pomerančový květ moc nemusím.“

Někdy literatura dohoní život. Možná proto, že všechno už bylo napsáno. Možná proto, že stále víc a víc lidí píše. Je milion autorů a jsou tisícovky čtenářů. Co se mne týče, nepsal jsem a nikdy psát nebudu. Příliš jsem toho přečetl, než abych měl do psaní chuť. Plagiáty mě nezajímají.

Návrh paní domu ve mně vzbudil pochybnosti: proč je najednou tak milá a usměvavá? Až dosud se na mne koukala jenom jako na předmět, schopný pomoci jejímu synovi. Na takovou gépéesku nebo korektor pravopisu. Teď jsem postoupil do ranku lidských bytostí. Vlastně je to svým způsobem povýšení. Určitě se za tím něco skrývá. To něco jsem objevil o pět minut později, když mi znovu zahrála kousek Balzakovy románu *Opuštěná žena* a předvedla svoji „smutnou“ existenci a manžela, který tu není. Hodiny strávené u okna. Čekání. Problémový syn. Můj život ji samozřejmě příliš nezajímal. Její promluva byla zaplavená zájmeny „já“, „vy“ se z ní zcela vytratilo. Georges Perec exceloval v lipogramu.* Anna zase exceluje v lipomuthosu.** Neologismus, jaké

* Lipogram: metoda, kdy se autor dobrovolně obejde bez jednoho či několika písmen abecedy

** Lipomuthos: zmizení slova

nenáviděla moje matka. Ona, prominentní člen asociace Obrany francouzského jazyka, svatostánku překypujícího univerzitními pedagogy na konci kariéry. Francouzská akademie v tom nejhorším slova smyslu. Neologismus, pro nějž by zaškrtila studenta schopného podobné svato-krádeže. Člověk má takovou revoltu, jakou si zaslouží.

Deset minut nekonečné samomluvy. Takhle osoba mi měla platit za moji práci, tudíž jsem se musel chovat trpělivě a zdvořile. Jako divák na příliš dlouhé divadelní hře.

Když skončila se svou promluvou, vypadala zdeptaně. Řekla všechno, nalila mi do uší veškerou svoji existenci. Nic už nezůstalo.

„Podívám se, co dělá Yann.“

A znovu odešla za svým pubertákem. Tentokrát se vrátila s papírem v ruce a rozloženým obličejem.

„Yann dnes nemůže, je vyčerpaný. Musíte přijít zítra. Omluvte ho. Omluvte i mne, naléhala jsem, abyste se setkali dnes odpoledne. Upozornil mě, že je unavený.“

„To nic, chápu to. Přijdu zase zítra v tutéž hodinu.“

„Vezměte si tohle,“ řekla a podala mi papír, který držela v ruce. „Yann vám napsal vzkaz, aby se vám omluvil sám.“

„Děkuji. Přečtu si ho.“

Anna mě beze slova doprovodila ke dveřím. Musel jsem vyjít ze zámku a nezabloudit.

„Takže zítra na shledanou,“ řekla mi ještě plná rozpaků. „A nebojte se, zaplatím vám za tuhle návštěvu.“

„Nebojím se. Tak zítra.“

Osoby, které vykonávají povolání, v němž nevyrábějí nic konkrétního, fyzického, si občas obtížně říkají o odměnu. Mnohokrát se mi stalo, že mi moje práce nevynesla odměnu, jenom potíže. Pronásledovat

neplatiče s knihou v ruce místo zbraně by bylo jen málo účinné. Kdo kromě školáků se bojí knih?

Bylo 15 hodin, celé odpoledne jsem měl rozhozené. Kvůli Yannovi jsem zrušil dvě schůzky. Došel jsem až do brasserie, kde jsem si dal svoji každodenní kávu.

„Dobrý den, Alexi, kávu jako obvykle?“

„Ano, prosím.“

Šéf byl příjemný člověk a hlavně jsem u něj oceňoval tuhle větu, kterou mě denně vítal: „Dobrý den, Alexi, kávu jako obvykle?“ V jeho větách se nikdy nic nezměnilo, jako by neměl ve slovníku žádná jiná slova.

Na listopad bylo venku nezvyklé teplo. A káva, kterou mi přinesl, mi nechutnala. Byla příliš horká. Příliš silná. Měl jsem si dát nějaké osvěžující pití. Zvedl jsem se, abych zaplatil, a upustil jsem na zem lístek, který mi Yann poslal. Rozložil jsem ho.

Alexi, je mi to moc líto. Moje matka (ačkoli hodně mluví) vám o mně určitě neřekla všechno. Jmenuju se Yann, je mi sedmnáct let. Před šesti lety jsem zažil ošklivou autonehodu. Za volantem seděl můj otec. Jazyk jsem měl rozříznutý. Obličej zohavený. Od té doby nejsem schopný pronést slovo. Jsem němý. Taky trpím strašlivými bolestmi hlavy. Nesnáším hluk. Tohle všechno vám neřekla, tím jsem si jistý. Moc se bála, že byste nepřišel. Teď už víte, kdo jsem. Záleží na vás.

Yann

„Francie prožívá vlnu udivujícího tepla na měsíc listopad. V jistých regionech nepršelo už dva měsíce. Stane se AIDS brzy chronickou chorobou? Rozhovor s profesorem Fargeonem na konci zpráv. Krádeže aut zaznamenaly v letošním létě velký nárůst. Přineseme informace o tom, jaká auta se zlodějům nejvíc líbí. Francouzský fotbalový tým pokračuje v zimním turné neuvěřitelným vítězstvím nad Anglií 3:0. Útočník Anthony Polstra se stal díky dvěma gólům hvězdou zápasu.“

Probouzet se s rádiem vyžaduje zatracenou kuráž nebo značnou dávku osamocenosti. Od chvíle, kdy Mélanie rozhodla o osudu naší dvojice, jsem poslouchal rádio. Nebyla už tady, aby na mne mluvila. Její hlas mi ještě trochu zněl v hlavě. Ale neřikal mi, že je čas vstávat. Nahradil jsem ho tedy předmětem. Svítícím. Přesným. Neselhávajícím. Ale nikdy se nenatáhl, aby se paží dotkl mého těla, jako to dělala Mélanie. Její ruka silně tiskla mou paži, abych nechrápal.

Hodně jsem četl, chtěl jsem zapomenout. Bez úspěchu. To je vrchol. *„Kovářova kobyla chodí bosa. Nedávná studie ukazuje, že lékaři nepečují o své zdraví...“* Ztlumím rádio. Jestli se lékaři odmítají starat o své zdraví, je to patrně proto, že se bojí dvouhodinového nebo tříhodinového čekání před svou či kolegovou ordinací. Smutný osud lidské masy, která se nevyzná v medicíně. Lékaři umírají nemocní, našťěstí.

Každé ráno na mne dolehla nepřítomnost Mélanie. Ohňostrojek zaplavil byt. Déšť černých raket v místnosti zalité světlem. Přesto jsem se z toho musel dostat a pomáhat jiným. Yann, musím vidět Yanna. Chudák postižený kluk. Díkybohu jsem znal autora, který mi v tom náležitě pomůže. Salinger. Autor, který píše tak, jak dospívající myslí. Mizantrop Salinger, který je schopný vzbudit lásku k literatuře v nedůvěřivých a uhrovitých bytostech. *Kdo chytá v žitě!*

Po zprávách jsem se konečně zvedl z postele. V mé ložnici trůnilo nemilosrdné zrcadlo psychy. Vzpomínka na jinou dobu. Popravdě řečeno, než jsem poznal Mélanii, netušil jsem, že takový předmět existuje. Celkový pohled. Hubený. Prosvítající žíly. Prsní svaly? Ne, žádné prsní svaly. Dlouhé štíhlé nohy. Krátké vlasy. Kdybych byl žena, mohl bych předvádět pro nějakého módního tvůrce!

Mélanie měla ráda moji hubenou nenápadnou postavu. Neuvěřitelné je, že na tomto světě vždycky nakonec najdeme někoho, komu se líbíme. Chtěl jsem ji ještě naposledy vidět. Mluvit s ní. Co bych jí řekl? Nemám ponětí. Povídal bych jí o knihách jako vždycky. O knihách o lásce. Například *Milá Páně*. Bohužel já se vidím dost špatně jako *Pán*. A ještě méně jako *Milá*. A všichni o té knize mluvili, dokonce i politici. Měl bych být originálnější. Modernější.

Napsal jsem esemesku, nejlepší způsob, jak se připomenout, a přitom se nepřiblížit. V páru ten „opuštěný“ prosí o audienci, jako se to dělávalo u prince nebo papeže. Všechno je otázka hierarchie. Ale moje odvaha, můj ty bože, kam se vytratila moje odvaha? Ztratila se! Stačilo jen stisknout tlačítko „odeslat“. Pouze jeden dotyk, takový, jaký by ani nepřivolal výtah. Je to velice lehoučké. I dítě by to zvládlo. Řekněme dvouleté dítě. Já ne. Neměl jsem sílu ani jako kojeneček. „Dětství... všude,“ říkal Ludvík XIV. Zbytečně! Uložil jsem esemesku do konceptů. Zůstane tam, dokud zase nenajdu odvahu, což mi poskytuje dost času.

Znovu jsem si vzpomněl na Yanna a na jeho děsivý text. Na jeho rozříznutý jazyk. Jako malá Ellen Jamesová ve *Světě podle Garpa*. Odkazy, které mě nikdy nenechaly v klidu. Literatura za všech okolností, až ke znechucení. Máte rádi suši? Jenom maki z lososa? Zkuste se tím cpát v poledne i večer celých dvacet let. Nakonec skončujete s rybami.

Poslední vůle: spalte moje tělo a hod'te popel do moře. Nejlépe v Norsku...

STAŘÍ A MODERNÍ

Nedávno vymalované chodby nemocnice skoro v člověku vzbuzovaly chuť tady bydlet. Tak velkou roli hraje barva v našem životě.

Stejná osoba v recepci, mladá žena, která na mne pokaždé zírá. Celý měsíc, dvakrát týdně. A stále má v pohledu údiv: Co tady dělá? Lékař...

Antoine, lékař ve službě, by to také rád věděl. Neodvažoval se zeptat. Dlouho studoval. A rodiče ho poučili, že jistým osobám se nekladou hloupé otázky. Krásná výchova. Umíral touhou zjistit, co dělám s pacienty a knihami.

„Dobrý den, Alexi. Doufám, že vás zase brzy uvidím. Klidně se zastavte, až budete mít chvíli.“

„Počítejte se mnou, Antoine.“

Nevím, jestli se zase někdy zastavím. Přijdu, pokud mě zavolají.

„Vlastně, dostal jste můj vzkaz týkající se Jacquesa Buriho? Neodpověděl jste mi.“

„Ano, přečetl jsem ho. Měl jsem v poslední době hodně práce, ale chtěl jsem vám odpovědět. Děkuji, že jste mi dal ty informace.“

„Rádo se stalo. Já vám zase musím poděkovat, že jste mi poradil četbu. Buzzatiho. Strašně se mi líbila knížka *Cacciatori di vecchi* (Lovci starých).“

Antoine si vybral jako obor geriatrii, protože chtěl mít nad svými pacienty úplnou moc. Uplatnění moci. Jakmile lidé překročí osmdesátku, méně zvyšují hlas, méně se bouří, nezpochybňují léčbu, protože si na internetu přečetli nějaký článek. Mlčí. Jsou unavení. Lékař byl v tomto oboru šťastný, dopřával mu dost času na čtení, na zábavu, zkrátka na život. A taky na ženské. Všemocný lékař. Byl rozkošný, ten Antoine. Plný sebevědomí. Ovšem špatně si vypočítal věk návštěvníků. Samozřejmě věděl, že nikdy nebude mít pletky se svými pacienty. Ó, to ne, hrůza! Nemíchat city a povolání. Pleny, zubní protézy, naslouchátka? Žádné riziko. Perfektní profesionál. Ale za pacienty přece chodí návštěvy. Ženy. Mohl by s nimi samozřejmě prohodit pár slov, usmát se, okouzlit je. Žít. Jenže kdo přijde za starci? Jejich děti. Dcera takového starce je v lepším případě postarší žena, v horším už nežije. A vnučky, což by byl dostupnější cíl, přicházejí jen zřídkakdy. Mají totiž spoustu věcí na práci jinde. A tak se Antoine vrhal na všechno, co nepotřebovalo chodítka, ať to byl muž či žena, na všechno, co slyšelo víceméně přesně, na všechno, co vidělo a nemuselo mhouřit oči. Například na mne. Sportovní vzhled (vlastně je to jen návnada, jakou používají zaměstnanci na psích dostizích, aby povzbudili chrtý), dobře slyšící uši, které přežily bez poškození spoustu zánětů středního ucha v dětství, a oči, které nikdy nepotřebovaly podporu brýlí. Navzdory přehnané lásce k četbě jsem byl jediný v rodině, kdo je nemusel nosit. Na fotkách rodinných sešlostí si člověk všiml jen tohohle: moje hlava bez brýlí mezi záplavou obličejů opatřených většinou ohavnými obroučkami. Brýle bohužel nebyly vždycky módními doplňky.

A moje uši byly předmětem starostí číslo jedna pro mé rodiče od prvních let mého života. Jak mohl tak malý bubínek vydržet tolik útoků? Dokonce ani náš starý rodinný lékař si s tím nevěděl rady (patrně nikdy nenahlédl do informační báze Vidal, když vezmu v úvahu jeho zvláštní

lékařské praktiky)... Při každé prohlídce se pokoušel proniknout hlouběji do mého sluchového ústrojí, aby lépe viděl. Marně. Seděl jsem na vyšetřovacím stole, on se o něj opřel kolenem, aby byl trochu nižší a lépe mohl k nemocnému uchu. Naklonil moji hlavu a cestování po meandrech mého levého ucha (to pravé bylo kupodivu vůči zánětům imunní) začalo. Co tam mohl spatřit? Co hledal? Nějaké zvířátko? Mikrob, který se tak zvětšil, že by se na něj mohl podívat a pozdravit ho? Starý lékař nikdy nic nenašel. Opět jsme odešli, rodiče a já, se stejným receptem, stejnými antibiotiky, která uzdravila všechno, co lékaři rozpoznali. Takže Antoine stejně jako Caesar byl potenciálním mužem všech žen a ženou všech mužů, kteří se dostali do chodeb jeho nemocničního oddělení.

„Dobrý den, Jacquesi, jak se dneska máte?“

„Velmi dobře, Alexi, nemůžu se mít líp. Za hodinu jdu domů. Všiml jste si, jak jsem elegantní?“

Poprvé jsem viděl Jacquesa v jiném úboru než v pyžamu pro pacienty. Byl z něj zase civil, který se mohl toulat po pařížských ulicích bez šibenice s infuzí. Osvobozený od přidělu chemie, který mu celá léta vlévali do vyzáblého těla. Jednou mi vysvětlil, že je věčný pacient. Zdravotní problémy začaly v den jeho čtyřicátin. Záchvat přišel u narozeninového dortu, zakoupeného u nejlepšního cukráře ve čtvrti. Možná to byl Stendhalův syndrom.* Zhroutil se tváří v tvář takové kráse, stejně jako se to stalo spisovateli při pohledu na *Zrození Venuše*. Potom se jen řetězily další zdravotní potíže, jako když navlékáte těstoviny do náhrdelníku. Jeho zdravotní dokumentace byla dlouhá jako *Lidská komedie*. Hotová encyklopedie nemocí. Naštěstí to všechno brzy skončí.

* Psychosomatická choroba, jejíž symptomy poprvé popsal Stendhal (1783–1842) po svém návratu z pobytu ve Florencii v knize *Řím, Neapol a Florencie* (1826)

„Jste úžasný. Na oslavu toho, že jdete domů, jsem vám přinesl dáreček. *Paměti podvodníka*, napsal to Sacha Guitry. Je to vtipné. A protože máte rád houby, nebudete zklamaný. Je v tom humor a jídlo, všechno, co máte rád! Poslouchejte: *U stolu nás sedělo dvanáct. A po jednom jídle z hub jsem se zčistajasna octl na světě sám*. Víc vám k tomu neřeknu.“

„Díky, Alexi, opravdu vám moc děkuju za všechno, co jste pro mě udělal. Ale mám pro vás jenom slova. Žádný dárek! Musím říct, že mezi těmihle čtyřmi stěnami není moc věcí, které bych mohl a chtěl darovat. A slova jsou navíc váš obor! Doufám, že postačí.“

„Samozřejmě že ano! Děkuji vám moc. Teď musím utíkat na další schůzku. Na shledanou, Jacquesi.“

„Na shledanou, Alexi. Vážně jsem měl štěstí, že jsem vás potkal.“

Jacques se usmíval. Zbývalo mu několik měsíců života. *Teď byl starý on. A přišel jeho čas*. Tahle Buzzatiho věta mi neustále zněla v hlavě.

Vzkaz, který mi lékař Antoine poslal do e-mailové schránky, mluvil jasně: Jacques Buri opustí naše oddělení. Domluvili jsme se na tom. Jeho nemoc dospěla do stadia, kdy pro něj nemůžeme nic udělat. Je mu dvaosmdesát. Ať si trochu užije toho času, co mu zbývá.

Lékařské tajemství bylo pro něj posvátné, neměl jsem tyhle informace znát. Jacques Buri zemře, obával jsem se toho, ostatně i uklízečky ve špitále to určitě věděly. Těšilo mě, že mu můžu poskytnout několik okamžiků klidu. Společně jsme četli, abychom se pobavili, zasmáli se, někdy jsme zapomínali, že jsme na geriatrickém oddělení. Cestování prostřednictvím slov. Sacha Guitry a jeho příběhy o smrtelně jedovatých houbách Jacquesovi jistě ještě přinesou krásné chvíle.

Zbytek toho e-mailu se pokoušel zlákat mě ke schůzkám mimo nemocnici. Musel jsem odpovědět. Pes se stále hnal za návnadou, která začínala být unavená. Já jsem se přesto nechtěl zastavit. Antoine nakonec potká jinou zajímavou osobu v chodbách nemocnice. Určitě mu napíšu, že mě Mélanie opustila, i já prozradím své tajemství někomu, koho sotva znám. Neměl jsem k povídání nic originálního o svých citových zklamáních. Jenom žalostné stesky. Člověk je často ubohý, když si stěžuje. Vzpomínám si na jednoho přítele na univerzitě, jmenoval se Maxime, který se ustavičně rozplýval v pláči a vzdychání, protože mu jeho milovaná dívka, jež studovala psychologii zvířat (na univerzitě jsou všechny možné obory), dala bez dlouhých procesů kopačky. Po šoku, který člověk zažije, jsou podstatné první chvíle. Kolem „zraněného“ se hned přirozeně utvořila skupinka přátel (dvanáct osob). Patřil jsem k nim. Jenže jak dny utíkaly, uvědomili jsme si, že Maxime si v té své bolesti libuje, a to, co nás zpočátku dojívalo, nás teď vážně začínalo dráždit. Kapesníky nabízené s empatií, přátelská poplácávání po zádech, řeči typu „to bude dobrý“ nebo „nakonec se vrátí“ byly čím dál řidší. Odbornice na zvířecí duši se nevrátí, tím jsme si byli jistí. A vůbec jsme se jí nedivili. Z deseti pomáhajících se počet zredukoval na osm, potom na šest. Nakonec zůstal Maxime jednou večer úplně sám. A přestal naříkat.

Když nad tím tak uvažuji, napíšu Antoinovi, ale nebudu si naříkat. Jenom mu jednoduše poradím, aby se účastnil přijímacího řízení adeptů na zaměstnání v údržbě nemocnice. Určitě se budou o místo ucházet rozkošné osoby, muži či ženy. A kouzlo jeho lékařské uniformy dozajista zapůsobí. Třeba se mu podaří svést muže nebo ženu, Nikoméda či Kleopatru, jako Caesarovi na trůně.

Po návratu z nemocnice jsem si doma přečetl podivný e-mail, jehož pisatel mě žádal, abych mu poskytl své telefonní číslo kvůli naší možné spolupráci. Překvapení, jen taková, která jsou hodna toho jména, přijdou, když je nikdo neočekává. Koho o Vánocích překvapí, že dostane dárek? Uzemnila mě úroveň pisatelova pravopisu:

Moh bych dostat číslo vašeho mobilu? Zavolám vám. Potřebuju vás.

Je to dítě? Slova, která užíváme, většinou svědčí o našem postavení. V tomto případě šlo jistě o osobu, co velmi brzy opustila školský vzdělávací systém.

Pochopitelně jsem mu své číslo poslal. Existuje vůbec nějaká inkompatibilita mezi biblioterapií a neznalostí pravopisu? Copak ani ti největší spisovatelé nepotřebují zásah redaktora, posléze korektora, který po nich dílo čte, upravuje, přepracovává celé partie, přičemž musí samozřejmě věrně zachovávat autorův styl? Byl jsem zvědavý na setkání s tou osobou. Můj noční e-mail si dotyčný musel přečíst okamžitě, neboť mi telefon vzápětí zazvonil. Soukromé číslo. Instinktivně jsem zvedl telefon i s rizikem, že spadnu do tenat telefonních vyznavačů, kteří provádějí výzkum používání trojích okenních skel ve vnitrozemském podnebí.

„Dobrý večer. Vy jste biblioterapeut?“

Ten hlas mi něco připomínal, byl mi povědomý. Možná nějaký žert. Já jsem jediný biblioterapeut, jeden jediný. Já sám jsem CELÁ biblioterapie.

„Ano, dobrý večer. Říkejte mi Alexi.“

Kouzelná jazyková narážka! Můj protějšek to netušil, ale právě jsem parafrázoval Hermana Melvilla a jeho *Říkejte mi Ismaeli*.^{*} Rozhodně

^{*} Hermann Melville: *Bílá velryba*

mám nedostizný talent... Stál jsem na palubě, připravený harpunovat velrybu, a čekal na pokračování.

„Alexi, fajn. No, já jsem Anthony. Vyhovuje vám to?“

„Na vašem křestním jménu nezáleží. Potřebujete terapeuta?“

„Ano, teda aspoň si to myslím. Je to složitý.“

Všichni pacienti považují svoji situaci za komplikovanou. Proč by mě jinak vyhledávali? Neumím si představit, že by za mnou někdo přišel, aby mi sdělil, že jeho život je úspěch sám, že prožívá s manželkou dokonalou lásku a že udělal v práci oslňující kariéru. Když všechno klapě, člověk nechodí k biblioterapeutovi.

„Promluvíme si hned? Nebo by vám vyhovovalo, abychom se setkali osobně?“

„Ruším vás?“

„Ale ne, vůbec ne. Je to na vás.“

Když jsem řekl to „abychom“, připomněl jsem si jeho „moh bysem“ v e-mailu. Musím to vypudit z mysli. *Vade retro*. Jak jinak bych mohl pokračovat v konverzaci a nevysvětlit nejdřív Anthonymu, že existují pravidla spisovného jazyka a že něco prostě napsat nelze.

„Jste sympat'ák.“

„Ale prosím vás, to je přirozené. Tak povídejte: teď, nebo později?“

„Teď, jestli můžu.“

„Výborně.“

„Žiju v drsném prostředí, víte, v mužském prostředí. Líbí se mi to. Ale občas cítím, že jsem odlišný.“

„A při jaké příležitosti se vám to stááá... vááá... Promiňte. Včera v noci jsem špatně spal, takhle je to se mnou o úplňku vždycky.“

Nedokázal jsem ovládnout zívnutí. Málokdy jsem pracoval ještě takhle pozdě. Vlastně jsem ani moc brzy s prací nezačínal. Byl jsem typický vyznavač práce přes den. Jako v kanceláři. Úředník biblioterapie. Ale

na druhou stranu mě přitahoval výjimečný případ, dobrodružství. Jenom si moje tělo muselo zvyknout na situaci. Každopádně jsem mu to okamžitě nařídil. Nemělo na vybranou. Občas člověk musí tělu poručit. A co se toho úplňku týče, zmínil jsem se o něm, jen aby omluva zněla pravděpodobněji. Teď jsem jen doufal, že můj protějšek není astronom.

„Jsem fotbalista. Chápete, tam se hodně hýbeme, narážíme do sebe, strkáme se. Nedáváme si dárky. Člověk to tak musí dělat, jinak by se znemožnil.“

„Jaká je vaše profese kromě fotbalu? Promiňte mi moji zvědavost, ale potřebuji znát podrobnosti, abych pochopil situaci.“

„To je dobrý. Jsem profesionální fotbalista. Je to moje povolání.“

Když jsem byl dítě, měla moje matka při oslavách narozenin, které se pořádaly u nás doma, úděsný zvyk předvádět všem svoje obrovské znalosti literatury. Myslela to dobře, přála si všechny zaujmout, pobavit nás, abychom s kamarády nedevastovali můj pokoj. Kdyby byla kadeřnice, hovořila by o posledních výstřelcích účesové módy, kdyby byla lékařka, jistě by nás poučila, jak si správně mýt ruce, a zabránit tak šíření mikrobů. Ale byla profesorkou literatury na univerzitě.

V den mých desátých narozenin nám vykládala o synonymické replikaci, středověkém postupu, který spočíval v zopakování téže myšlenky různou formou. Za účelem jejího zdůraznění. Anthony se chtěl v telefonu ujistit, že jsem dobře pochopil smysl slova „profesionální“. A tak to stejně jako moje matka zopakoval, abych jeho větu správně vyhodnotil.

„Ano, porozuměl jsem tomu, živíte se fotbalem.“

Trojduplikace. Nakonec i já si můžu vymyslet slovo, proč ne? Když na to tak znovu myslím, bylo opravdu kruté řečnit během narozenin.

„Jo, je to tak.“

„A co vám působí starosti?“

„Špatně snáším svoji odlišnost.“

„V čem se cítíte odlišný?“

Navzdory usilovnému snažení odmítalo mé tělo plnit má přání. Svaly obličejce a bránice se znovu stáhly. Tělo zkrátka ochabovalo. Člověk není vždycky pánem sebe sama. Často jsem ztratil tvář vinou toho nedokonalého organismu, ale jednoho dne mi to organismus zaplatí. To je jisté. Třeba až si předplatím hodiny ve fitcentru.

„Nechám vás spát. Zavolám vám zítra, až se vrátím z tréninku. Kolem jedenáctý. Vyhovuje vám to?“

Ustoupil jsem naléhání svého protějšku a přijal jeho návrh. Fotbal je prostředí prolezlé dopingem. Biblioterapie nikoli. Když je člověk nadopovaný, je fyzicky schopen leccos vydržet. Není unavený. Já jsem nikdy nadopovaný nebyl. Ledaže by na seznam zakázaných látek patřil paracetamol.

Tentokrát se na mne Anna usmála, když mi otevřela dveře. Její zářivé zuby prozrazovaly vášnivou náklonnost k zubní hygieně. Aby dosáhla tak svítivé bělosti, musela chodit třikrát ročně na odstraňování zubního kamene a dvakrát na bělení. Opět mi to připomnělo můj strach ze zubaře. Váhal jsem celé týdny, než jsem se odhodlal zavolat mu a objednat se. Seběmenší překážka (stávka v metru, špatná předpověď počasí, porucha radiátoru...) mohla oddálit moji návštěvu a odsunout ji navěky. Příležitostně se na to Anny vyptám.

Anna začala mluvit o nezvykle teplém počasí. Rádio dělalo se zprávami, co mohlo, uhlazovalo konverzaci. Všichni mluvili o tomtěž. Hovory o počasí jsou zoufale prázdné. Odvedla mě k Yannovu pokoji. Dveře byly pootevřené. Anna zaklepala a vyzvala mě, ať vstoupím. Zůstala stát na prahu a zavřela za sebou, až když jsem byl v místnosti.

Yann seděl a já jsem viděl pouze jeho záda. Podle toho, jak se naklání, jsem usoudil, že právě píše. Konečně se otočil. Každého jsem zaujal svým zjevem. Stejně tak Yann. Jeho tvář nesla stigmata nehody. Vypadala jako obličej voskové figuríny, neměla v sobě nic z dospívajícího jinocha. Všechno bylo ztuhlé. Žádný vývoj na dohled. Jenom oči byly svobodné a schopné vyjádřit emoci. Překvapení.

Podal mi svůj tablet.

Budu muset všechno psát. Nelhal jsem vám. Vidíte, jak vypadám.

Jako nepodařená socha.

„Napsal jste to předem. Nepočkal jste na můj údiv, ale zaznamenal jsem, že i vás překvapil můj zjev. Takže máme něco společného: každého zaujmeme.“

Minule jste udělal podivný dojem na moji matku. Kladla si o vás tisíce otázek. Představovala si vás jinak, impozantnějšího, v obleku. Všimla si u vás čehosi ženského... Ale ona je příliš nespěšná, neodvažovala se o tom s vámi mluvit. Rodiče ji vychovali tak, aby nikdy nikoho nerušila, neobtěžovala, aby si plakala někde v koutku. Je chladná, že? Já nemám žádné skrupule od té doby, co se vyjadřuju pouze s pomocí papíru nebo tabletu.

Píšu, co si myslím. Určitě si říkáte, že na tom nic není.

Výhoda hendikepu je, že mě pokaždé všichni omluví.

„Celkem chápu překvapení vaší matky. Nejsem vždycky oblečený tak, jak se na mou profesi sluší. A co se týče mé ženské stránky, to beru, je to prý výhoda. Ale na tom nesejde. Ale stejně si dávejte pozor na to svoje privilegované postavení. Každý nemá to štěstí, aby byl hendikepovaný. A vaše matka mi připadá okouzlující.“

Nevím, jestli Yann věřil tomu, co jsem řekl o jeho matce. Možná to bylo poprvé, kdy ji někdo označil za „okouzující“. Popravdě řečeno taková nebyla ani náhodou. Ale připadalo mi hloupé říct to jejímu potomkovi.

Skutečně si myslíte, že mi můžete pomoci? Viděl jsem spoustu otitulovaných chlápků, co si na mém případě vylámali zuby.

„Nikdy si nejsem jistý úspěchem, když začínám s nějakým klientem. Pochyby patří k tomu, co dělám. Nejsem lékař. Lékař nesmí pochybovat. Chtěl bych vám něco přečíst, než začneme:

Válka začala v nejhorším zmatku. Ten zmatek se nikdy nepřesunul z jednoho konce na druhý. Krátká válka by se mohla vylepšit, a abych tak řekl, spadnout ze stromu, zatímco válka protahovaná z různých důvodů, jaksi násilím přidělaná k větví, vždy nabízela vylepšení, která měla tolik začátků a tolik chyb.

Vláda právě opustila Paříž, nebo podle naivního tvrzení jednoho ze svých členů: uchýlila se do Bordeaux, aby vypracovala plán vítězství na Marně...“

Přečetl jsem Yannovi prvních patnáct stran z *Thomase lháře* od Coc-teaua. Vyslechl mě, aniž mě přerušil. Nervózně psal na malé lístky, když chtěl se mnou komunikovat, protože mu v tabletu došla baterie. Rozčilující hluk. První četba textu byla rozhodující, umožňovala zjistit, do jaké míry mohou slova proniknout k tomu druhému. Citlivost druhého na literaturu. Vnímavost. Průlinčitost. Na počátku je ten druhý jako houba nebo jako kámen. Práce biblioterapeuta je složitá, když jde o to přeměnit kámen. Ale jaká radost, když se to podaří!

V tomto případě Yann vychutnával Cocteauova slova a otřesný příběh lháře. Návrat do dětství, když mu jeho matka, která dosud nebyla ta uťápnutá duše, vyprávěla před spaním pohádky. Abych se dostal ke svým pacientům, musím pro ně vytvořit prostředí naprosté důvěry. Bariéry padají snáze, když jsou klienti hezky v teple, pod přikrývkou, a poslouchají někoho, koho milují nejvíc na světě. Mám tě rád, mami. Zůstaň ještě chvíličku. Samozřejmě Yann neměl o ničem tušení. Stejně jako ostatní se musel trochu ztratit. Zapomenout na materiálně a plně se otevřít literatuře.

Vybral jsem Cocteaua, protože dokonale odpovídal Yannově situaci. Cocteau, autor velkého světa s hlasem – jak to říct...? Vznešeným. Vznešeným, ano, to je ono. Číst Cocteaua v honosném měšťanském bytě. Chyběly mi rukavice, kapesník v kapsičce a pěkný oblek. Cocteau a Krásný hlas. Ponor do archivu, ale bez prachu.

Když jsem skončil se čtením, Yann mi znovu podal svůj tablet.

Mohl byste pokračovat?

„Velmi rád.“

Znovu jsem se do toho pustil. Čtyřicet minut čtení nahlas. Potěšení ze slov. Thomasova dobrodružství. Romantika, válka, láska. Naděje, že nezemře. Opustil jsem pevnou zem, Cocteauova slova mě pozvedala do vyšších sfér, vždycky to tak s ním bylo. Vznosl jsem se, hrál jsem (špatně) divadlo, vyjadřoval hlasem každý vykřičník, každý otazník jako profesor, který chce zapůsobit na pubertální posluchače, ale nakonec si uvědomí, že se hlavy před ním začínají kývat, vzdychání je čím dál silnější, protože polovina třídy už spí.

Tablet mě přerušil.

Jsem unavený, skončeme to. Bolí mě hlava.

„Výborně, jsem rád, že se vám ten román líbí. Nechám vás teď v klidu. Popovídáme si o něm příště.“

Yann nebyl ani náhodou dokonalý klient. Kdyby nebyl tak zmrzačený, nesnášel bych ho. Jak to, že se odvážil přerušit mě uprostřed čtení? Možná si všiml, že se do toho moc pokládám...

Ale měl pravdu v jednom bodě: máme tendenci odpouštět lidem, kteří jsou deptáni životem. Já jsem měl v duchu o něm jasno, doufal jsem, že ho zase uvidím a pokusím se prorazit zeď, kterou vztyčil mezi sebe a ostatní lidi. Potřeboval jsem peníze. Mélanie odešla, já jsem musel platit sám nájemné a věčně rozhněvaná domácí bydlela na stejném podlaží jako já. Tahle dáma v sobě neměla žádný cit pro literaturu, nebylo možné ji dojmout a mé příchody a odchody sledovala s urputností německého ovčáka. Cítil jsem za dveřmi její dech. Nepříjemný dech. Nemám rád domácí zvířata. Od dětství mi nahánějí strach. Od toho dne, kdy mě jeden kamarád pozval na oslavu narozenin, a já jsem se s rukama plnýma dárků octl tváří v tvář (tedy přesněji řečeno tváří v čenich) kompletní rodince dalmatinů. Dalmatinů jako v tom kresleném filmu, jen s tesáky navíc. Kamarádův otec se pustil do profesionálního chovu těchto psů poté, co zavedl v jednu deštivou a smutnou neděli svého syna do kina. Hráli klasickou disneyovku. A v den narozenin chtěli pejsci využít příchodu malého kamaráda a uvolili se osobně ho uvítat. Musel jsem utéct a neztratit přitom dary. Nebylo to snadné. Dokonce to bylo nemožné. Ale nakonec jsem usoudil, že si raději zachráním lýtka, a obětoval jsem balíčky. Vrátil jsem se domů zbrocený potem, chlupy se mi ježily i na ruce. Matka byla ponořená do četby, ani si nevšimla mé přítomnosti navzdory čpavému pachu potu, který jsem kolem sebe šířil. Rozhodl jsem se zničit všechny VHS s filmem *101 dalmatinů*.

DOMÁCÍ A DOMOVNICE ANEB OXYMORON O DVOU NOHÁCH

Na chodbě si počínám jako provazochodec. Musím si pospíšet, abych našel klíč. Uniknout, schovat se do bezpečí. Ale v hororových filmech se hrdina vždycky nechá chytit. Vůz nenastartuje. Nový vůz! Jak je to možné? Upadnou mi klíče. Příliš pozdě! Světlo zhasne. Ona vyjde a zase rozsvítí. Její dech je opravdu hodně nepříjemný, horký a páchne. Dýchá rychle. Otočím se, stojí tady. Je jen několik centimetrů ode mne. Patří k lidem, kteří mají dojem, že na vás musí mluvit hodně zblízka, jaksi z úst do úst, ze strachu, aby se slova cestou neztratila. Dobrý bože, posloucháme přece ušima, ne pusou!

„Nezapomeňte zaplatit nájem!“

„Dobrý den, paní Farberová, nemějte strach, mám teď sice nějaké přechodné problémy, ale všechno se zlepší. Zaplatím vám.“

„To doufám. Život je těžký. Pro každého.“

„Příští týden, slibuju.“

„A co vaše přítelkyně? Už tady nebydlí? Měl byste mi říct, jestli nejste schopný utáhnout ten byt sám.“

V těch slovech jsem postřehl dva pocity oné dámy. Zaprvé radost z toho, že jsem nešťastný. Zadruhé smutek, že už nevidá Mélanii.

Mélanie. Žena. Tvary. Usměv. Vlasy. S chutí by mě za ni vyměnila. Ale Mélanie odešla. A já jsem teď stál proti téhle ženě, jež se podobala Verlainovi na staré fotce, kterou někdo pořídil v restauraci *Au Procope*. Přinejmenším absint. Navíc smrdutý dech.

Marceline Farberová aneb umění komunikace. Ztělesněný takt. Také velkorysost. Patřila jí polovina domu a byla povinna platit daně. Vypadalo to, že jí moje neplatičství ničí život. Sedmdesát let, a ani gram vlivnosti. Marceline jako ta básnířka.* Ovšem bez poezie.

„Je služebně mimo město.“

„Ach tak. Každopádně na mě nezapomeňte. Příští týden.“

„Příští týden, spolehněte se. A pozdravujte ode mne paní matku.“

„Maminka nepotřebuje vaše pozdravy.“

I když je těžké si to představit, Marceline má pořád ještě matku. Ta je pěkně v teple, ubytovaná u téhle sedmdesátice. Určitě jí musí platit za byt, aby neskončila na ulici. Cítil jsem něžné sympatie k Augustine, oné matce, s níž jsem se setkal jen dvakrát či třikrát, když ještě mohla vycházet ven. Cítil jsem k ní sympatie, protože musela žít s paní Farberovou od rána do večera. Věru odolná devadesátice.

Světlo opět zhaslo. Byl jsem ve tmě s Marceline Farberovou. Určitě nejméně padesát let nebyla ve tmě sama s nějakým mužem (a teď jsem to byl naneštěstí já). Vlastně od manželovy smrti. Když jsme ještě udržovali dobré styky, vyprávěla mi o svém dřívějším životě s výjimečným mužem, který odešel příliš brzy. Ted' jsem toho muže chápal. Volil raději smrt než život s touhle megerou.

Stiskla vypínač a vycenila zuby. Zuby s mezerami, kudy procházel dech, který jsem musel snášet. Matka Příroda to dobře zařídila. Jsou bytosti, které ostatní musí snášet. Vrátila se domů a postavila se těsně

* Marceline Desbordes-Valmoreová (1786–1859), známá svými elegickými básněmi

za dveře. To bylo její oblíbené místo, její pozorovatelná. Konečně jsem sebral z podlahy klíče a zmizel z jejího zorného pole.

Zašel jsem do koupelny a naplnil umyvadlo vodou. Ponořil jsem do ní hlavu až po uši. Křičet do vody? Měl jsem tohle řešení, abych ze sebe dostal vztek. Křičet do vody a pochopit pitomost toho činění. Naplň se udusit. Zrudlé oči a ucpané uši. Riskovat zánět středního ucha. To všechno kvůli jedné náně. Neměl jsem nadání na to, abych zahrál zoufalství. Znovu jsem pomyslel na přítelkyni, která se jednou pokusila ukončit své dny tím, že snědla celé balení jogurtů s prošlou záruční lhůtou. Bylo to k ničemu. Jen si způsobila přechodné střevní potíže. Na její žádost jsem zavolał záchranku – sice měla hlavu v záchodové míse, ale ještě mohla mluvit –, nicméně záchranáři se ani neráčili obtěžovat. Musel jsem dokonce vyslechnout káravý projev sloužícího lékaře. To všechno jenom kvůli jogurtu. Když jsem tuhle historku vyprávěl jednomu šedesátiletému pacientovi (příjemný chlapík, který chtěl číst, aby přestal jíst deset pizz denně, jenže moje doporučení na něj neměla žádný vliv), namítl, že v naší prokleté zemi jde všechno z kopce a že to je příklad neuvěřitelného egoismu. Dodal, že v jeho době (v jaké? to jsem se nikdy nedozvěděl) by lékař skočil do auta a přijel by zachránit moji přítelkyni, možná smrtelně otrávenou. Rozejděte se, rozejděte se, už tu není nic k vidění.

ZRCADLO, MÉ KRÁSNÉ ZRCADLO...

JMÉNO PACIENTA: YANN B.

STAV PACIENTA

Yann je lhostejný k vnějšímu světu. Žije mimo. Kdo mu to může zablívat? Jeho posttraumatický život se omezil na snášení neustálého ponižování. Časem se z něj stal přímo ukázkový šampion v roli oběti šikany. Typ, který to schytává za ostatní. Musel se vymanit, aby se vyhnul ranám. Extrémně složitý případ, ale strhující. Pro terapeuta mezní zkušenost. Přesto nelze pochybovat o jeho způsobilosti. A ani o mé. Má udivující analytické schopnosti. Uvědomuje si každičkou moji slabinu. Nemá žádné zábrany. Vytříbený jazyk. Intelektuálně na vysoké úrovni. Pokud se podaří najít správnou knihu, je řešení představitelné.

Anna: znovu definovat její roli. Hlídá syna jako malé dítě. Současně ji přitahuje i odpuzuje pomyšlení na to, že se Yann vrátí zpátky do světa. Matka-polštář, která schytává rány za syna.

TERAPIE

Díla vybraná pro Yanna:

Jean Cocteau, *Thomas lhář*

J. D. Salinger, *Kdo chytá v žitě*

Díla vybraná pro jeho matku:

Albert Cohen, *Kniha mé matky*. V tomto případě však ještě váhám, protože jde o knihu o synově lásce k matce...

„Tady Anthony.“

„Poznal jsem vás po hlase. Uvažoval jsem o vaší situaci.“

„Změnil jste názor? Už se mnou nechcete zabývat. Chápu...“

Anthony mluvil jako malý kluk, jemuž něco slíbili, aby ho lépe oklamali.

„Ne, ne, uklidněte se. Nezměnil jsem názor. Když jsem řekl, že jsem o vaší situaci uvažoval, znamená to, že mě napadla kniha pro vás.“

„Skvělý! A můžeme pokračovat po telefonu?“

„Abych byl upřímný, raději bych se s vámi setkal a pracoval osobně.“

„To bude složitý, mám málo času. Chodím zřídkakdy ven a mám rád diskrétnost. Po telefonu budeme klidnější. Možná toho po vás chci moc.“

„Řekněme, že nejsem přesvědčený o vhodnosti terapie na dálku. Musíme se setkat.“

„Vím, vím... Slibuju, že přijdu do vaší ordinace. Takže už jste pro mě něco vymyslel?“

„Ano, Homérovu *Odyseu*. Tenhle epos k vám báječně půjde. A teď si můžeme sjednat schůzku.“

„To mluvíte o Ulixových dobrodružstvích, že jo?“

„Ano, přesně tak. Příští týden?“

„Četl jsem to ve škole, když jsem byl kluk. Počkejte chvíli.“

Zaslechl jsem šustění papíru, jako když někdo schovává telefon do kapsy. Potom se ozvaly silné mužské hlasy, které se rozléhaly místností. Smích. „Co tu ještě děláš?“ – „Jdeš s náma?“ Hlasy mi připomínaly dobu, kdy jsem se v pubertě pokoušel hrát házenou. Šest měsíců pekla při marných pokusech střelit branku. Nikdy jsem nehodil míč dost prudce,

brankář ho vždycky zachytil, jako bych si s ním jen tak pohazoval. Nemusel na moje střely vynaložit žádné úsilí. Pro mne to byl neustálý výdej energie. Za půl roku ani jeden gól. Nejhorší hráč házené v dějinách. Můj trenér, chytrý pedagog, si mě vzal stranou. „Alexi, máme s tebou malý problém.“ Zatvářil jsem se, že nechápu. „Nikdy neskóruješ a chceš hrát v zápase pořád delší a delší dobu. A to není možné.“ Namítl jsem, že matematicky vzato, čím déle budu na hřišti, tím větší mám šanci skórovat. Použil ohavný termín. Když ho pronesl, zaslechl jsem něco mezi mimoněm a vemenem. Náš rozhovor pokračoval, aniž pro mne přinesl něco zajímavého. Abychom skončili na pozitivní notu, navrhl mi, ať střílím do prázdné branky, abych viděl, jaký efekt způsobí moje střela v síti. Vynasnažil jsem se, ale stálo mě to značné úsilí, protože jsem byl vyčerpaný. Moje kariéra hráče házené skončila hned po sprše. Anthonyho hlas reagoval tónem, který byl úplně jiný, než když mluvil se mnou. „Jo, už jdu. To se potřebuješ tak rychle nalejt? Počkej dvě minuty, vezmu si tašku a jdu.“ Nezřízený chechtot zakončil hovor.

„Takže Ulixes, to by mě nikdy nenapadlo.“

„Můžete mluvit?“

„Ne, vlastně moc ne.“

„Opatřete si tu knihu do příště a začněte ji číst. Vysvětlím vám, proč jsem ji vybral. Chápete, že po telefonu to bude hodně komplikované.“

„Chápu. Zase vám zavolám.“

„Kdy?“

„Nevím.“

„Řekl jsem vám, že si musíme sjednat schůzku.“

Stejný silný hlas nás zase přerušil.

„Hni sebou, Anthony.“

„Alexi, musím končit. Nebojte se. Brzo se ozvu. Takže Ulixes.“

„Ne, Anthony, *Odysseus*. Ne Ulixes. Na shledanou.“

Tohle poodhalení ilegality a tajnosnubné jednání roznítlo moji zvědavost. Měl bych v Anthonyho případě jednat diskrétně, což bylo pro mne něco nového. Bezpochyby budu muset hrát lokty, abych se mu vnutil do života, neboť jeho okolí je přinejmenším hodně vzdálené světu literatury. Lidé kolem něj jsou zakotvení ve skutečnosti. Nohama přibítí k zemi. Se špunty na kopačkách, aby bylo to ukotvení pevnější. Fotbalisti. Hlava v tomhle sportu hrála roli, ale byla značně v menšině. Občas hrála s míčem. Skoro omylem, aby se pak líp vrátila na zem.

Každopádně mi moje povolání nabízí překvapující novinky. Po terapii doma jsem se pokoušel o terapii po telefonu. Musím jít s dobou... A pracovat!

Jako obvykle jsem celé hodiny četl. Slovní předávkování. Podrážděné oči. Bolest hlavy. Přílišné čtení způsobuje zdravotní potíže, ale nezabíjí. Já jsem toho živým důkazem. Slyšel někdy někdo, že by lidský jedinec zemřel poté, co během jednoho týdne přečetl celého Zolu? Jeho rané prózy, povídky, romány, divadelní hry, korespondenci... Ne, na četbu se neumírá, z člověka se jenom stává stále větší mizantrop.

Právě míra mi občas chyběla. Když jsem byl kluk, přicházeli kamarádi a klepali na dveře blahobytného domu, kde jsme bydleli. Odmítal jsem jít ven a hrát si s nimi. Mou matku to dohánělo k šílenství. Proč nechce nikdy chodit ven? Protože jsem četl. A závislost byla čím dál větší. Musel jsem všechno přečíst, což je nemožná touha. Celé dny jsem trávil v městské knihovně. Vedl jsem život poustevníka. Ne život mnicha, nemohl bych žít a nedotýkat se těla nějaké ženy. Ale máma to nevěděla a já jsem ji nechával na pochybách. Těšilo mě, když věřila, že mě zajímají jenom knihy. Ve skutečnosti jsem byl zamilovaný do všech dívek, které jsem potkával. Když jsem se s nimi seznámil, nemohl jsem si pomoci, musel jsem citovat toho nebo onoho autora, byl to

pro mne způsob, jak v jejich očích existovat. Mýlil jsem se. Literatura je nudila. Hledaly zapáleného, odvážného milence, na něhož by mohly být pyšné, a ne kluka schopného deklamovat Racina na kraji bazénu, kam ostatní samci skákali po hlavě salta.

Moje matka taky milovala knihy, ale nebyla na nich závislá a neničily jí společenský život. Znovu jsem se nacházel v Yannovi, odříznutém od světa. Návštěvy přátel byly čím dál řidší. Přátelství je přítomnost, kontakt. Dotýkat se, smát se společně, vidět toho druhého do nejmenších detailů.

Brzy už jsem nevidal nikoho. Až do dne, kdy jsem pochopil, že četba může navodit rovnováhu, uklidňovat, utěšovat, pomáhat trpícím bytostem. Biblioterapie. A já jsem si z ní udělal své povolání. Protože slova můžou ničit a protože každá věc na této planetě má v sobě osu pozitivní i negativní, mají i jisté literární texty spasitelskou funkci.

Když jsem pronesl slovo „biblioterapie“ před svou matkou, myslela si, že jsem se stal členem nějaké sekty. Dianetika. Kompletní spisy L. Rona Hubbarda. Osobní vývoj jako literární žánr. Dianetika, věda o duševním zdraví. *Zákony úspěchu, Štěstí všude, Staň se, kým jsi...*

Ne, ani trochu jsem si nepřál zabývat se takovýmto druhem psaní. Jenom literaturou. Neexistovalo tedy žádné riziko, že bych mohl upadnout do sektářského šílenství. Ale matky jsou stále starostlivé. Nebyl jsem matka. Ostatně ani otec. Mélanie chtěla dítě, ale já jsem nevěděl nic o sobě. Nemohl jsem mít dítě. Být u zrodu nějakého života na zemi mě strašlivě děsilo. Co kdyby bylo moje dítě ošklivé? Vnutit jeho vzhled ostatním. A i jemu samotnému skrze pohled do zrcadla. To mě nemotivovalo. Co kdyby bylo pitomé? Třeba by mohlo vášnivě milovat házenou a mít mocné paže. O čem bychom se asi tak spolu bavili? O tom, že v jednom zápase vstřelilo deset branek? O mé absolutní neschopnosti v této sportovní disciplíně?

Hádky, falešné sliby, když jsem chtěl něco získat, tím nám to hypotetické otcovství vstupovalo do života. A paní Farberová, která určitě poslouchala u našich dveří. Věděla o nás všechno. Kdoví, jestli nám neprošpikovala byt miniaturními kamerami. V kuchyni, aby si ověřila, že neničíme novou podlahu. V koupelně, aby zkontrolovala, jestli jsem opravdu muž. A v ložnici, aby nás mohla pozorovat, jak se milujeme. Dívá se na mne teď? Na mne samotného v bytě, který mi pronajala, zavaleného knihami.

Mélanie mě nutila, abych si je srovnal. Byla pořádná. Nikdy nečetla. Jak jsem mohl milovat ženu, která nečte? Možná proto, že jsme dohromady tvořili cosi hodnotného. Celek. V létě na mně požadovala seznam knih, které člověk musí přečíst. Vzal jsem si zápisník a začal psát: jeden titul, potom druhý a tak dál, až do chvíle, kdy list papíru zmizel pod slovy. Nebyl jsem schopen vybrat, navrhl jsem jí tedy, aby si vzala náhodně nějaký román z knihovny, což nikdy neudělala. Bylo potřeba zabalit zavazadla, vyžehlit prádlo a hlavně nezapomenout na opalovací krémy. Činnosti, které byly podle ní vyhrazené ženám. Bez důvodu. Feminismus zavražděný na oltáři schopnosti „dobře připravit odjezd na dovolenou“.

Když se jí nedařilo usnout, žádala mě, abych jí vykládal, co čtu. Obsahy knih. Drtil jsem klasiky, abychom konečně usnuli. Vydržela to Marceline Farberová? Maupassantova *Kulička* a její prstíky tlusté jako klobásky, Gwynplainova ústa od ucha k uchu...^{*} Doufal jsem v to!

Plný slov jsem chtěl poslat jako esemesku Mélanii několik Verlainových veršů. Moje situace dobře pasovala k tomu básníku alkoholikovi a jeho dvojníku. Přepsal jsem pasáže z *Lásky na zemi* z *Galantních slavností: Vítr tuhle v noci odvál Lásku/ [...] a melancholické myšlenky procházejí mým snem, kde hluboký smutek / připomíná osamocenou budoucnost.*

^{*} Hlavní osoba románu *Muž, který se směje* od Victora Huga

Tentokrát jsem měl sílu stisknout tlačítko „Odeslat“. A okamžitě jsem zatoužil zarazit tu zprávu. Ale jak? Kde je ta zpráva? Marně bych čekal na pošťáka, až přijde vybírat schránku. Nemůžu ho požádat, aby mi dovolil vzít si zpátky dopis, který už jsem nechtěl poslat. Udělal jsem to nejmíň desetkrát. Znal mě.

„Dobrý den, Alexi, chcete otevřít schránku jako obvykle?“

Byl jsem tak neobratný se slovy ostatních lidí. Verlaine byl příliš smutný, příliš žalostný. Příliš opilý. A já neschopný vytvořit si aplikaci, která by způsobila revoluci v lidských vztazích: funkci „zrušit“ po odeslání esemesky. Ten, kdo by ji vynalezl, by okamžitě vstoupil do pantheonu nejvýznamnějších vynálezců. Ale já to nejsem. Potřeboval bych matematické, dost hluboké vzdělání, abych mohl takové věci vymýšlet. U mne však skončilo matematické vzdělání v šesté třídě.

Moje nekonečné litování se (a otázka bez odpovědi: proč jsem nikdy neposlouchal své učitele matematiky?) zarazila malá obálka, která se objevila na displeji mého mobilu. Nová zpráva. Jednoduchý pikto-gram, pro každého srozumitelný. Jak daleko od symbolistické poezie!

Mélanii, obvykle tak pomalou v odpovědích na esemesky, zcela vy-
dělala básníková slova. Konečně jsme zase navázali kontakt. Začali spolu mluvit. Možná spolu půjdeme na skleničku. Na večeři. Bylo příjemné si to představit. Otevřel jsem esemesku:

Alexi, čekám vás dnes v 15 hodin. Moc se mi líbí Thomas lhář.

Yann.

Dobrá zpráva pro paní Farberovou. Špatná pro moje srdce. Když čekáme na zavolání nebo na vzkaz od jedné konkrétní osoby, která má naplnit naše očekávání, dráždí nás vzkazy a volání všech ostatních, co se nám vnucují. Dokonce i když jde o naše nejbližší. Ano, v tomto konkrétním případě o Yanna a peníze, které mi přinese.

Potřeboval jsem lásku. Žádná snoubenka, ale mobil v ruce.

Sociální sítě nebyly vytvořeny pro komunikaci, nýbrž aby utěšily nešťastnou lidskou bytost, toho, kdo ztratil práci, i toho, koho nevzal kadeřník. Já jsem měl práci docela slušnou (což netvrdí terapeut) a můj kadeřník byl docela sympaťák, když mu promineme, že si nainstaloval ve svém salonu světelnou diskotékovou kouli a tančil od jednoho křesla k druhému. Jeho střih mě uspokojoval, třebaže mu nezabral víc než deset minut. Protože jsem ho navštívil přede dvěma dny, rozhodl jsem se dát na svoji nejoblíbenější sociální síť svůj autoportrét. Aby mě milovali. Aby mi to opláceli. Polocelkový záběr. Zády k zrcadlu. Norman Rockwell udělal něco v tomtéž stylu, ale kdo si na to vzpomene?

Dvě minuty nato začaly přicházet reakce. *Až moc krásný, nádherný, rozkošný...* Byl jsem na červeném koberci, užíval jsem si svůj večer v Cannes, diváci vykřikovali mé jméno, aby přitáhli moji pozornost. Fotografové rovněž. *Až moc krásný*, ještě jednou. Pravda je, že můj obličej, navzdory potížím, přímo dýchal zdravím, abych použil tenhle podivný výraz z jiné doby. Mí přátelé, muži a ženy, nešetřili chválou na můj obličej. *Pořád stejně krásný*. Díky. Nedostatek spánku, nedostatek slunce, všechno zmizelo, použil jsem dobrý blesk. Můj mobil korigoval všechny problémy. *Neuvěřitelné*. Ale ano, uvěřitelné. Jsem pořád naživu! A ovládám svůj život. A několik minut jsem v centru pozornosti. Využiji toho. Záplava komplimentů, které mi posílaly osoby, co sotva znám a které by se nikdy neodvážily říct mi do očí, jak krásný jim připadám. Múza 2.0. Kdyby měl Ronsard to štěstí, že by mě znal, určitě by mě oslavil v nějakém sonetu. Ale já bych na jeho návrhy nikdy nepřistoupil. Tohle není můj šálek kávy.

Sonety pro Alexandra.